

УДК 338.24:338.43(477)

А. Г. Бабенко, доктор економічних наук,
професор кафедри економіки
та соціально-трудо­вих відносин
Університету митної справи та фінансів

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Розглянуто значення державного регулювання в аграрному секторі України. Визначено шляхи підвищення рентабельності основних видів продукції, вдосконалення механізму державного регулювання.

Ключові слова: рентабельність; регульована ціна; ринок; державне регулювання; мотивація праці.

The article focuses attention at the theoretical aspects regarding to the necessity of the economy's state regulation since the XVI century. The representative of the first scientific school was French scientists Antoine Montchrestien de Watteville (1576–1621), who argued: the source of the state wealth is the trade.

It is summarized the scientific achievements of Adam Smith (1723–1790): the market system is able to self-regulate. Later, the English economist John Maynard Keynes (1883–1946) substantiated the impossibility of self-regulation of the economy, proving the need for state regulation. His work was used in the United States in the implementation of the “New Course”, which bring the country out of a deep crisis.

The emphasis is on the need to combine market laws with the mechanism of state regulation, since the state performs 5 main functions.

However, the mechanism of state regulation in Ukraine is not fully ensured and therefore we have a significant reduction in the profitability of all major types of commodity products.

Due to insufficient control of state structures by prices and quality of products in agricultural enterprises, in 2016 the volume of sales for the amount of 7511 million UAH was not received. Author pays attention to the organization of material incentives for agrarian workers and to their labor motivation.

Key words: profitability; adjustable price; market; state regulation; motivation of work.

Постановка проблеми. На сучасному етапі відродження сільського господарства, його виробничої та соціальної інфраструктури, а також забезпечення динамічного зростання економіки може бути здійснено за умов державного регулювання. Саме держава, її центральні та місцеві органи повинні забезпечити активне впровадження регулівних економічних функцій у різних галузях, включаючи також аграрний комплекс.

Про це слід говорити на всіх рівнях, адже, на жаль, ще існують помилкові твердження щодо саморегулювання економіки. Тому автор даної статті також акцентує увагу на історичному аспекті зародження механізму регульованої економіки, її значущості в аграрному секторі країни.

© А. Г. Бабенко, 2017

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідея необхідності державного втручання в економіку зародилася ще в XVI ст. і була висловлена представниками першої наукової економічної школи – меркантилістами (у перекладі з італійської “меркантиліст” – купець, торговець).

Одним із засновників меркантилізму був француз Антуан Монкрентьєн (1575–1621). Представники згаданої школи стверджували, що джерелом багатства держави є торгівля.

В економічній теорії досить давно сформувалися два принципові підходи щодо державного регулювання економіки. Перший підхід детально обґрунтував Адам Сміт (1723–1790) у своїй науковій праці “Исследование о природе и причинах богатства народов” (1776 р.). Він стверджував, що ринкова система здатна до саморегулювання, а одержання прибутку є спонукальною силою економічного розвитку. Положення А. Сміта були розвинуті його послідовниками й дістали назву “економічного лібералізму”.

Другий принциповий підхід до проблеми регулювання економіки пов’язаний з іменем англійського економіста Дж. Кейнса (1883–1946 рр.), який науково обґрунтував неможливість саморегулювання економіки. Вчений довів необхідність державного регулювання економіки, яка здатна врівноважити сукупний попит і пропозицію, вивести економіку з кризи, сприяти її стабілізації та оздоровленню.

Слід зазначити, що наукові узагальнення Дж. Кейнса з проблеми державного регулювання були запроваджені на практиці. Зокрема, в США був здійснений “Новий курс”, завдяки якому через механізм державного втручання вдалось вивести країну з глибокої кризи 1929–1933 рр. та вжити низку заходів, серед яких були також і такі:

а) запровадження контролю над цінами, включаючи ціни на сільськогосподарську продукцію;

б) впровадження цін на сільськогосподарську техніку;

в) проведення централізації (укрупнення) і ревізії банківської системи;

г) заборона вивезення з країни золота та інші економічні заходи.

Усе це дало позитивний ефект. Зменшився негативний вплив кризи на соціально-економічні наслідки в суспільстві. В США створено розгалужену мережу державних структур, що забезпечує регулювання економіки в різних напрямках і галузях: фінанси, транспорт, зовнішня та внутрішня торгівля, аграрний комплекс, державно-монополістична власність тощо.

Не зважаючи на значну роль ринкових механізмів у формуванні економіки на мікро- й макрорівнях, все ж у суспільстві виникає немало соціально-економічних проблем які непідвладні (непідпорядковані) ринку. Саме цими проблемами (непідвладними) має опікуватися держава, її державні структури.

У жодній країні світу вільного ринку в чистому вигляді не існує. Тому можна зазначити, що ринок становить абстрактну модель. Якщо говорити про ідеальну модель економічного устрою суспільства, то це поєднання ринкових законів із механізмом державного регулювання для розв’язання різних проблем.

За допомогою регулювання держава виконує п’ять основних функцій:

– правове забезпечення функціонування ринкового механізму. В кожній країні на державу покладено завдання захисту прав виробників і споживачів, які діють

на ринку. Всі суб'єкти ринку повинні бути захищені законом. У державі також має забезпечуватись право власності. Законом захищається інтелектуальна власність, діяльність банківської сфери тощо;

– захист конкуренції як основного регулівного механізму ринку. Антимонопольне законодавство мусить розв'язувати проблему запобігання монополній конкуренції. Досвід країн ринкової економіки показує, що для існування конкуренції повинно бути 10–15 % виробників однотипної продукції;

– розподіл доходів і багатства. Існування конкуренції забезпечує досить високий дохід окремим товаровиробникам. Водночас інші товаровиробники забезпечують собі значно менший дохід. Це означає нерівність у споживанні.

Завдання держави – зменшити нерівність, а також забезпечити нормальні умови життя й тим верствам населення, які одержують невисокий заробіток або перебувають на пенсії тощо.

За допомогою встановлених фіксованих цін на товари і послуги держава забезпечує перерозподіл доходів на користь малозабезпечених членів суспільства:

– внесення коригувань у механізм розподілу ресурсів для зміни структури національного продукту;

– забезпечення стабілізації економічного зростання, контроль за інфляцією та зайнятістю населення.

Мета статті – обґрунтувати об'єктивну необхідність запровадження державного регулювання аграрного сектора на макрорівні.

Вклад основного матеріалу. В умовах ринкової економіки функції держави спрямовані на досягнення головних цілей, зокрема: підтримка необхідних темпів зростання; висока зайнятість населення; підтримка рівноваги платіжного балансу; підвищення економічної ефективності виробництва; стабільність цін; зовнішньоекономічна рівновага тощо.

Досягнення згаданих цілей регулювання ринкової економіки здійснюється за допомогою різних методів: проведення бюджетної та податкової політики; створення бюджетного сектора управління; регулювання кредитно-грошової системи тощо.

Державне регулювання не втрачає своєї актуальності на сучасному етапі. Особливого значення набуває ця проблема в галузях сфери матеріального виробництва, зокрема в галузі сільського господарства. Саме тут спостерігаються тенденції зниження економічної ефективності виробництва, а окремі види товарної продукції стають збитковими (табл. 1).

Уже протягом багатьох років три види тваринницької продукції в сільськогосподарських підприємствах збиткові. Це засвідчує те, що економічний механізм державного регулювання республіканськими структурами не використовується належним чином, тому в наукових працях [1–8] розкриваються основні механізми державного регулювання, що забезпечують підвищення конкурентоздатності аграрного сектора, зростання економічної ефективності сільськогосподарського виробництва.

Різні напрями вдосконалення державного регулювання обґрунтовано у працях О. М. Лабенка, Н. Ю. Шевченка [4], О. М. Могильного [5], Г. П. Пасемка [6], П. Т. Саблука [7].

**Показники рентабельності основних видів товарної продукції
в сільськогосподарських підприємствах України, (%)***

Види товарної продукції	1990 р.	2016 р.	Відхилення 2016 р. до 1990 р.
Зернові та зернобобові культури	275,1	37,8	- 237,3
Соняшник	236,5	61,9	- 174,6
Цукрові буряки	29,5	24,6	- 4,9
Овочі	27,6	15,3	- 12,3
Картопля	27,2	0,6	- 26,6
Плоди і ягоди	83,8	25,0	- 58,8
Виноград	71,7	71,4	- 0,3
Молоко	32,2	18,6	- 13,6
Велика рогата худоба на м'ясо	20,6	- 23,2	- 43,8
Свині на м'ясо	20,7	- 4,1	- 24,8
Вівці на м'ясо	2,3	- 31,5	- 33,8
Птиця на м'ясо	17,0	3,4	- 13,6
Яйця курячі	27,3	0,5	- 26,8

* Статистичні збірники Державної служби статистики України: “Сільське господарство України” за 1990 р. та 2016 р. [9].

Фундаментальна наукова праця є колективна монографія науковців Національного університету біоресурсів і природокористування України, присвячена проблемі регулювання аграрного сектора економіки України в умовах Євроінтеграції [8].

Водночас є багато інших рекомендацій науковців щодо ефективності регулювання механізмів у сільськогосподарському виробництві. Їх запровадження сприятиме зростанню рівня рентабельності виробництва в основних галузях (у рослинництві та тваринництві), збільшенню маси прибутку.

Регульована ринкова економіка має включати цілий комплекс докорінної перебудови методів управління сільським господарством на макrorівні, зокрема запровадження економічного механізму регулювання реалізаційних цін на сільськогосподарську продукцію (сировину) та промислові ресурси, посилення мотивації аграрної праці, вдосконалення міжгалузевих цінових пропорцій тощо.

В епоху регульованої ринкової економіки посилюється роль держави щодо здійснення аграрної політики, зокрема встановлення регульованих цін на основні види сільськогосподарської продукції.

Необхідно докорінно перебудувати сам механізм управління сільським господарством через запровадження регульованих цін на основні види товарної продукції: зерно, соняшник, цукрові буряки, молоко, а також поголів'я великої рогатої худоби, свиней і птиці. Решта видів продукції може реалізовуватися за ринковими (вільними) цінами з урахуванням попиту й пропозиції.

Основа ціни будь-якого товару – його повна собівартість або ж затрати з виробництва та реалізації. Отже, повна собівартість одиниці продукції – це перша головна складова ціни. В ціну входить також і друга частина – прибуток, що забезпечує прогнозований рівень рентабельності. Саме цього обов'язкового правила, тобто рентабельності або ж окупності витрат у ринкових умовах, слід дотримуватись.

Орієнтирами для розрахунку прогнозованого рівня рентабельності та регульованих цін на основні види продукції у 2018 р. можуть бути: досягнутий (фактичний) рівень рентабельності за 1990 і 2017 рр.; повна собівартість одиниці продукції. Враховуючи ці показники, а також необхідність включення в ціну відповідної частини прибутку, нами розроблено оптимальні регульовані ціни, які рекомендується запровадити в підприємствах усіх форм власності.

У рослинницькій галузі передбачається встановити регульовані ціни в розрахунку на 1 т продукції: зерно – 4300 грн, соняшник – 5400 грн, цукрові буряки – 9300 грн. За нашими підрахунками, за таких умов рівень рентабельності виробництва зазначеної продукції відповідно перебуватиме в межах 55 %, 72 % та 36 %.

У тваринницькій галузі рекомендується встановити регульовані ціни за чотирма видами продукції, а їх рівень у розрахунку на 1 т становить: на молоко – 6600 грн, велика рогата худоба та м'ясо – 3400, свині на м'ясо – 3300, птиця на м'ясо – 2300 грн.

Заслужує на увагу докорінне покращання якості сільськогосподарської товарної продукції, що впливає на реалізаційні ціни. Нами виконано аналіз обсягів товарної продукції та фактичних реалізаційних цін у сільськогосподарських підприємствах та в господарствах населення. Як засвідчують цифрові дані, реалізаційні ціни за трьома видами товарної продукції (картопля, плоди і ягоди, сільськогосподарські тварини) в аграрних підприємствах були нижчими порівняно з такою ж продукцією, що реалізована населенням. Лише за 2016 р. зменшення обсягів грошової виручки в сільськогосподарських підприємствах становить 7511 млн грн (табл. 2).

Таблиця 2

Зменшення обсягів грошової виручки від реалізації продукції низької якості в сільськогосподарських підприємствах України (2016 р.) *

Найменування товарної продукції	Обсяги реалізації с/г підприємствами, тис. т	Ціна реалізації за 1 т продукції (грн)		Зменшення обсягів грошової виручки за рахунок низької якості продукції, млн грн
		с/г підприємствами	населенням	
Картопля	391	2436	3567	442
Плоди та ягоди	294	5895	7557	488
Сільськогосподарські тварини (жива маса)	1947	21 966	25 346	6581
	–	–	–	7511

* Державна служба статистика України “Сільське господарство України за 2016 р.”

Отже, на сучасному етапі необхідно розв'язувати також проблему покращання якості товарної продукції, що сприятиме як підвищенню реалізаційних цін, так і показників рентабельності виробництва.

Розрахунки показують, що із запровадженням оптимальних регульованих цін у сільськогосподарських підприємствах країни уже у 2018 р. буде додатково одержано валової продукції близько 5 млрд грн. Таким чином, будуть створені умови для розширеного відтворення в сільському господарстві. Це сприятиме практичному розв'язанню ряду досить гострих проблем.

Одна з них – це докорінне покращання мотивації аграрної праці. Як відомо, протягом багатьох десятиріччів номінальна заробітна плата аграріїв була нерідко у 2 і більше разів нижчою, ніж працівників інших галузей сфери матеріального виробництва. Порівняємо лише фактичний рівень номінальної середньомісячної зарплати в окремих галузях України за 2016 р.: у промисловості – 5902 грн, на будівництві – 4731, на транспорті – 5810, у сільському господарстві – 3916 грн.

Такий стан матеріальної винагороди працівників сільського господарства значно стримує практичне розв'язання проблеми прискореного розвитку аграрного сектора та його соціально-економічного оздоровлення. Низька зарплата в ринкових умовах є перешкодою у формуванні постійних трудових колективів у сільськогосподарському виробництві, а також головною причиною міграції робочої сили в сільській місцевості.

Настав час, коли питання матеріального стимулювання працівників аграрної галузі необхідно докорінно поліпшити і невідкладно вирішити. Справедливо й логічно буде наблизити рівень номінальної заробітної плати аграріїв до відповідного рівня матеріальної винагороди працівників базових галузей промисловості. Йдеться про підвищення номінальної зарплати в сільському господарстві приблизно в 1,5 раза. Такі можливості стимулювання аграрної праці створюються з моменту впровадження регульованих цін на продукцію та надходження у зв'язку із цим додаткових грошових ресурсів.

Щоб здійснити це на практиці, необхідно до фактичного фонду зарплати з відрахуванням на соціальні заходи виділити додаткові кошти. Матеріальна підтримка, безумовно, стане суттєвим поворотом у сільському господарстві, потужним стимулом аграріїв до високопродуктивної праці.

Будь-які спроби відкласти розв'язання проблеми докорінного посилення мотивації аграрної праці можуть обернутись небажаними результатами щодо здійснення прискореного соціально-економічного розвитку сільського господарства.

Нові стимульні ціни на сільськогосподарську продукцію (сировину) в поєднанні зі значним посиленням матеріальної винагороди аграрних працівників сприятимуть зростанню обсягів виробництва валової продукції в усіх категоріях господарств.

Приріст продукції забезпечуватиметься залученням на ринок праці безробітних. Отже, в сільському господарстві буде забезпечена динаміка зростання зайнятості населення, повернення аграріям раніше втрачених робочих місць.

Динаміка прискореного розвитку сільського господарства залежить також від удосконалення міжгалузевих економічних відносин або ж цінових пропорцій між сіль-

ським господарством та іншими галузями АПК – сільськогосподарським машинобудуванням, хімічною промисловістю, переробним та енергетичним комплексом тощо.

Про важливість окремих промислових галузей в економіці сільськогосподарських підприємств засвідчують окремі цифрові дані. Матеріальні витрати, що ввійшли до собівартості продукції сільського господарства становили 24,3 млрд грн, із них 13,8 млрд грн (56,8 %) – це закуплені матеріально-технічні ресурси в промислових галузях.

Лише за один рік затрати на матеріали збільшились на 2,3 млрд грн. Схоже на те, що підвищення цін на матеріальні ресурси партнерів АПК не зупинилось, а продовжується. Індекс цін, зокрема, на мінеральні добрива та інші хімічні продукти становив 141,7 %, нафтопродукти – 149 %, корми промислового виробництва – 163,7 %.

Крім цього, маємо дані статистичних органів про зростання цін на основні засоби виробництва – трактори, автомобілі, сільськогосподарські машини тощо. На їх закупку в аграрному секторі витрачаються капітальні кошти. Звідси зростає також і собівартість продукції сільського господарства у вигляді відрахувань на амортизацію зазначених основних засобів.

Необхідно також уникнути цінових диспропорцій між сільським господарством та іншими галузями, перейти на регульовані ціни на головні види основних засобів виробництва: комбайни, трактори, вантажні автомобілі, окремі сільськогосподарські машини тощо.

Потребують подальшого вдосконалення економічні відносини між сільським господарством, з одного боку, та переробним комплексом і торгівлею – з іншого. Молочним заводам та м'ясокомбінатам слід надавати пільгові кредити для закупівлі в сільськогосподарських підприємствах та в господарствах населення молочної сировини, худоби та птиці. Закупівля продукції має проводитись не нижче мінімальних регульованих цін на сільськогосподарську продукцію, які викладено вище. Адже нинішня ситуація не з кращих: окремі види тваринницької продукції виробляти в аграрній сфері збитково. Водночас економічно вигідно переробляти продукцію, а особливо її реалізувати.

В аграрному секторі слід припинити практику продажу м'ясної продукції за цінами нижче собівартості – унеможливити цей процес. За допомогою регульованих механізмів досягти не лише рентабельного виробництва всіх видів продукції, а також економічної (цінової) рівноваги між товаровиробниками, переробним комплексом і торговельними організаціями. Цінове регулювання в умовах ринкового середовища – це важлива функція держави.

З метою зниження роздрібних цін на продовольчі товари необхідно розширити мережу фірмових магазинів як аграрних товаровиробників, так і переробного комплексу країни. Це потребує додаткових затрат на розширення виробничих площ для сховищ, торговельних приміщень та сучасного холодильного господарства, але ці затрати окупляться за короткі терміни.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Запровадження регульованих цін, що враховують не лише фактичну собівартість продукції, але й частину прибутку, є одним із головних напрямів піднесення економіки сільського господарства.

Заслуговує практичного розв'язання проблема оптимізації цін на матеріально-технічні ресурси (мінеральні добрива, нафтопродукти, окремі види технічних засо-

бів), що використовуються в аграрному виробництві. Як наслідок аграрної політики має бути встановлено паритет цінкових пропорцій між містом і селом.

Необхідно також докорінно посилити мотивацію праці в аграрному секторі. На етапі запровадження регульованих цін слід забезпечити підвищення номінальної заробітної плати аграрних працівників.

Економічний механізм регулювання в сільському господарстві забезпечить на перспективу динаміку зростання основних об'ємних та економічних показників: валової та товарної продукції, маси прибутку і рентабельності аграрного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Бабенко А. Г. Державне регулювання та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора / А. Г. Бабенко // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 85–88.

2. Бабенко А. Г. Напрями вдосконалення державного регулювання в аграрному секторі України / А. Г. Бабенко // Державне управління та місцеве самоврядування : тези X Міжнародного наукового конгресу (26 березня 2010 р.). – Х. : ХарРІНАДУ “Магістр”, 2010. – С. 293–295.

3. Бабенко А. Г. Шляхи вдосконалення державного регулювання аграрного сектора економіки / А. Г. Бабенко, К. В. Бондаревська // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 54–59.

4. Лабенко О. М. Оцінка системи податкового регулювання сільськогосподарських товаровиробників України / О. М. Лабенко, Н. Ю. Шевченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Спецвипуск. Економічні науки. – 2015. – С. 132–142.

5. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери / Могильний О. М. – Ужгород : ІВА, 2005. – 400 с.

6. Пасемко Г. П. Державне регулювання аграрних відносин в умовах соціально-економічних трансформацій : монографія / Г. П. Пасемко. – Х. : Міськ-друк, 2012. – 260 с.

7. Саблук П. Т. Аграрна реформа як умова соціально-економічного розвитку сільських територій / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2013. – № 10. – С. 151–152.

8. Регулювання аграрного сектора економіки України в умовах євроінтеграції : монографія / А. Д. Діброва, Т. О. Осташко [та ін.] ; за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К. : Інтердрук, 2014. – 572 с.

9. Сільське господарство України [Електронний ресурс] : статистичні збірники. 1990–2016 рр. / Державна служба статистика України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

References:

1. Babenko A. G. (2008), “*Derzhavne rehulyuvannya ta pidvyshchennya konkurentospromozhnosti ahrarnoho sektora*” [“State regulation and increasing the competitiveness of the agrarian sector”], journal *Ekonomika APK*, vol. 5, pp. 85–88.

2. Babenko A. G. (2010), “*Napryamy vdoskonalennya derzhavnoho rehulyuvannya v ahrarnomu sektori Ukrayiny*” [“Ways of improvement of state regulation in the agrarian sector of Ukraine”], Thesis of X International Congress *Derzhavne upravlinnya*

ta mistseve samovryaduvannya” [State regulation and Local Government], *KhRIDUNADU “Magistr”*, Kharkiv, pp. 293–295.

3. Babenko A. G. and Bondarevska K. V. (2014), “*Shlyakhy vdoskonalennya derzhavnoho rehulyuvannya ahrarnoho sektora ekonomiky*” [“Ways to improve the state regulation of the agrarian sector of the economy”], journal *Problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 54–59.

4. Labenko O. M. and Shevchenko N. Yu. (2015), “*Otsinka systemy podatkovoho rehulyuvannya sil's'kohospodars'kykh tovarovyrobnykiv Ukrainy*” [“Assessment of the tax regulation system of agricultural commodity producers in Ukraine”], *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoyi agrarnoyi akademiyi. Spetsvypusk. Ekonomichni nauky, PDAA*, Poltava, pp. 132–142.

5. Mogyl'nyi O. M. (2005), *Regulivannia agrarnoyi sfery* [Regulation of the agrarian sector], IVA, Uzhgorod, 400 p.

6. Pasemko G. P. (2012), *Derzhavne regulivannia agrarnykh vidnosyn v umovakh sotsialno-ekonomichnykh transformatsii* [State regulation of agrarian relations in the conditions of socio-economic transformations], monograph, *Mis'kdruk*, Kharkiv, 260 p.

7. Sabluk P. T. (2013), “*Ahrarna reforma yak umova sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku sil's'kykh terytoriy*” [“Agrarian reform as a condition for socio-economic development of rural areas”], journal *Ekonomika APK*, vol. 10, pp. 151–152.

8. Dibroba A. D. and Ostashko T. O. and et all (2014), *Regulivannia agrarnogo sektoru ekonomiky Ukrainy v umovakh evrointegratsiyi* [Regulation of the agrarian sector of Ukraine's economy in the conditions of European integration], monograph, Edited by A. D. Dibrova and V. Ye. Andrievs'kyi, *Interdruk*, National university of bioresources and natural resources of Ukraine, Kyiv, 572 p.

9. Ukrstat (2016), *Sil'ske gospodarstvo Ukrainy. Statystychni zbirnyky*. [Agriculture of Ukraine. Statistical collections] (1990–2016), State Statistic Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>

UDC 338.43.02(477)

Yu. M. Lopatynskiy, Doctor in Economics,
Head of the Department of Enterprise
Economics and Human Resource Management
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
V. V. Kindzerskiy, Assistant of the Department
of Enterprise Economics and Human Resource
Management Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University

THE IMPERATIVES OF IMPROVING OF THE AGRARIAN DEVELOPMENT REGULATING POLICY

The imperfect institutional environment for realizing the economic interests of actors in the agrarian sector of the Ukrainian economy needs improvement. According

© Yu. M. Lopatynskiy, V. V. Kindzerskiy, 2017